

Kinttaisviidan tuulivoimahanke, Pudasjärvi

Liite 3. Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvokohteet

Päiväys

28.3.2025

Laatija

Riikka Träskelin-Murto

28.3.2025

Taulukossa on esitetty hankkeen välittömälle vaikutusalueelle (0–2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista), lähivaikutusalueelle (2–9 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista) ja ulommalle vaikutusalueelle (9–21 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista) sijoittuvat maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet kuvauksineen ja alustavine herkkyysarvioineen.

Kohteet kaukovaikutusalueella ja teoreettisella maksiminäkyvyysalueella (21–40 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista) kuvataan ja arvioidaan YVA-selostusvaiheessa, mikäli kohteesta todetaan avautuvan selkeitä näkymiä kohti tuotantoaluetta ja/tai vaikutukset arvioidaan merkittäviksi.

Nimi	Status	Etäisyys (km)	Kuvaus ja arvio maisemakuvan herkkyydestä
Kohteet välittömällä vaikutusalueella 0–2 km suunnitelluista tuulivoimaloista			
Ei kohteita			
Kohteet lähivaikutusalueella 2–9 km suunnitelluista tuulivoimaloista			
Pyramidikattoiset kesänavetat, Haapaniemi	RKY 2009	6	Pyramidikattoisen kesänavetan ainutlaatuinen rakennustyyppi on kehittynyt Pohjois-Suomessa ja -Ruotsissa, jossa kesähyönteisten kiusa on suurin. Kesäkäyttöön rakennetun navetan rakenne ja muoto on kehitetty suojaamaan karjaa hyönteisiltä. Navettoja on säilynyt Pohjois-Pohjanmaalla mm. Yli-lissä Haapaniemessä ja Hirvelässä. Kohde on valtakunnallisesti arvokas ja arvot perustuvat rakennushistoriallisiin arvoihin. Kohteen luota ei avaudu merkittäviä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan. Kohteen herkkyys on kohtalainen.
Kohteet ulommalla vaikutusalueella 9–21 km suunnitelluista tuulivoimaloista			
Pyramidikattoiset kesänavetat, Hirvelä	RKY 2009	12	Ks. kuvaus yllä.
Ikosenniemi	MRKY	16	Kohteen kuvausta ei löydy maakuntakaavan kuntakohtaisesta aineistosta. Siuruanjoen itärannalla sijaitseva maakunnallisesti arvokas, pienialainen kohde. Kohteen lähiympäristössä on muutamia pihapiirejä Konttilantien varrella. Alueen aiemmin viljelysvaltainen ja perinteinen agraarimiljöötä edustava maisemakuva on muuttunut suuresti peltojen kasvettua umpeen viljelytoiminnan päätyttyä. Maisemakuva on nyt pitkälti metsäisen suljettua, paikoin pihapiirien yhteydessä puoliavoimempaa eikä alueelta avaudu merkittäviä näkymiä ympäristöön. Herkkyys on kohtalainen.
Siuruanmäki	MRKY	18	Kohde sijaitsee Siuruanjoen etelärannalla Siuruanjoen ja Ijoen yhtymäkohdan pohjoispuolella, aivan Yli-lin kuntakeskuksen tuntumassa. Pihapiirit sijaitsevat nauhana rantatörmällä, mistä avautuu hienoja näkymiä joelle. Viljelyskäytössä olevat peltoalueet ympäröivät asutusta. Alueen historia asuinpaikkana ulottuu aina 1600-luvulle asti. Nykyiset rakennukset on rakennettu 1920-luvulla. Siuruanmäki muodostaa maisemallisesti hienon ja hyvin

			säilyneen perinteisen törmäasutus- ja viljelymaisemakokonaisuuden, joka on näkyvällä paikalla. Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka perinteistä agraarimiljöötä edustava maisemakuva on ajallisesti yhtenäinen ja ympäristöä leimaava toiminta on jatkunut pitkään samantyyppisenä. Avoimilta viljelyaukeilta avautuu tärkeitä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita, mutta jokirannan runsas puusto katkaissee niitä ainakin osittain. Kohteen herkkyyks on suuri.
Yli-lin kunnantalon törmä	MRKY	18	Kohde sijaitsee lijoen ja Siuruanjoen liittymäkohdassa. Kunnantalon törmän rakennukset muodostavat lijoen rakennusperinnettä edustavan yhtenäisen kokonaisuuden. Alue on tunnettu myös meijerintörmänä entiseen meijerirakennukseen saneeratun Yli-lin kunnantalon mukaan. Rakennus ei nykyisellään ole enää kunnantalon. Alueella jatkuu Siuruanjoen yli johtavan sillan pohjoispuolelta Siuruanjokylältä alkava perinnemaisema. Perinteinen miljöö sijaitsee aivan kirkonkylän keskustassa luoden voimakasta paikallistunnelmaa sekä antaen historiallista perspektiiviä. Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka pienipiirteinen maisemakuva on paikoin epäyhtenäinen. Historiallisen taustan myötä alueella on erityistä merkitystä identiteetin hahmottamisen kannalta, tosin arvokasta ympäristöä aiemmin leimannut toiminta on muuttunut. Rakennusten ja kasvillisuuden vuoksi alueelta ei juurikaan avaudu näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan, paitsi mahdollisesti aivan rannan tuntumassa. Kohteen herkkyyks on kohtalainen.
Yli-lin kirkonseutu	MRKY	18	Kohteessa yhdistyvät omaleimaisuutta luovalla tavalla kirkolliset rakennukset, perinteinen viljelysmasema ja upea jokimaisema. Alueella sijaitsevat Yli-lin kirkko ja seurakuntatalo ovat keskeisellä ja näkyvällä paikalla Yli-lin kirkonkylän keskustassa, lijoen ja siihen laskevan Siuruanjoen keskelle rajautuvalla niemellä. Yli-lin kirkko muodostaa merkittävän, maisemassa kauas näkyvän maamerkin. Maamerkkimäisyyttä korostaa kirkkoa ympäröivän viljelysmaseman avoimuus. Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka maisemakuva on yhtenäinen ja erityisen vaikuttava, maisemalle luonteenomaisella toiminnalla on myös historiallista jatkuvuutta. Kohteella on erityistä merkitystä paitsi seudun maiseman piirteiden, mutta myös identiteetin hahmottamisen kannalta. Kohteesta avautuu tärkeitä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan, mutta viljelyaukeita reunustava puusto katkaissee niitä ainakin osittain. Kohteen herkkyyks on suuri.
Aittojärven ja Livojokivarren kulttuurimaisemat	VAMA 2021	19	Laaja maisema-alue, joka edustaa Pohjois-Pohjanmaan nevalakeudelle tyypillistä pienipiirteistä järvenranta-asutusta. Suuri osa ranta-alueista on asumatonta luonnonmaisemaa. Alue on pääosin pinnanmuodoiltaan laakeaa, vesistöjen ympärillä on tasaista maisemaa elävöittäviä harjanteita ja kumpareita. Harjanteilta avautuu näkymiä järville. Aittojärven lähistöllä on ollut asutusta jo kivikaudella, jolloin elinkeinot perustuivat erätalouteen. Maatalous, erityisesti karjatalous, vakiintui erätalouden rinnalle 1500–1600-lukujen aikana. Maisema-alueella on edelleen muutama toimiva karjatila. Pyykkäjäjärvellä harjoitetaan myös

			pienimuotoista porotaloutta. Maisemaa ovat myös muokanneet Siliäkankaan louhosalue lännessä ja maisema-alueen länsilaidan ulkopuolella sijaitseva turvetuotantoalue. Maisema-alueella olevat Aittojärven, Kynkään ja Ypykkäjärven kylät erottuvat maisemassa selkeärajaisina kokonaisuuksina. Kylät on luokiteltu myös maakunnallisesti arvokkaiksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteiksi. Alueen elinvoimaisuus on heikentynyt ja viljelyksestä poistuneita peltoalueita on kasvamassa umpeen. Valtakunnallisesti arvokas kohde, jossa ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt toiminta on muutoksessa. Alueelta avautuu joitakin näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan, mutta kylien tärkeimmät näkymälinjat suuntautuvat pääosin toisaalle. Kohteen herkkyyks on kohtalainen.
Karjalankylän - Hökänrannan kulttuurimaisemat Iijokivarressa	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	20	Pienipiirteinen Iijoen rantamien tuntumaan sijoittuva laaja maisemakokonaisuus tukeutuu kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaaseen Iijokeen. Maisema-alueella joessa on useita pieniä koskia. Aivan maisema-alueen lähituntumassa jokimaisemaa vahvasti muokkaa Maalismaan voimalaitoksen kanava. Viljelyalueet reunustavat jokea paikoin kapeana metsäalueiden katkomana nauhana. Laajimmat viljelyalueet sijaitsevat kylien yhteydessä. Kyläkokonaisuuksina erottuvat Karjalankylä, Keskikylä, Hökänranta ja Mannisenranta, jotka sijaitsevat nauhoina ja ryppäinä Iijoen törmillä lähellä jokea sekä joen ja jokiuomaa myötäilevien teiden välissä. Teiltä avautuu komeita näkymiä Iijoelle. Vanhin asutus Karjalankylässä on perimätiedon mukaan peräisin 1500-luvulta. Rakennuskanta koostuu eri-ikäisistä asuin- ja talousrakennuksista, joista osa on myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Maisemakokonaisuus on esimerkki elävästä maaseudun kulttuurimaisemasta arvokkaan joen varrella. Omaleimaisuutta luovat pienialaiset jokea reunustavat viljelyalueet sekä Iijoelle tyypilliseen tapaan jokitörmillä sijaitsevat pihapiirit. Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka maisemakuva on yhtenäinen ja asutuksen yhteydessä pienipiirteinen, paikoin laajojen viljelyaukeiden tuntumassa suuripiirteinen. Laajojen peltoaukeiden sekä Iijoen yli avautuu ajoittain merkittäviä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Iijoen suuntautuneisuus kohti tuotantoaluetta edesauttaa pitkiä näkymälinjoja. Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt toiminta on jatkunut pitkään. Kohteen herkkyyks on suuri.
Kollajan kulttuurimaisema Iijokivarressa	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	20	Iijoki ja Kollajan harju sekä Kollajan ja Kollajanniemen kylien viljelyalueet ja asutus muodostavat maisemallisesti hienon kokonaisuuden. Joen varsilla vastapäätä toisiaan sijaitsevat kylät hahmottuvat pienipiirteisenä maisemakokonaisuutena. Kulttuurimaisema ilmentää alueelle tyypillisiä piirteitä: asutus on harvaa, kylät ovat pieniä ja viljelyalueet sijaitsevat pihapiirien ympärillä pienikokoisina lohkoina. Kylissä on runsaasti vanhaa ja arvokasta rakennuskantaa, kylät itsessään on määritelty maakunnallisesti arvokkaiksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi. Maakunnallisesti arvokas alue, jonka maisemakuvassa ihmisen vaikutus sopii luontaisesti maisemaan, tosin arvokasta ympäristöä aiemmin leimannut toiminta on muutoksessa ja esimerkiksi viljelyalueita on kasvanut umpeen. Alueelta avautuu joitakin

28.3.2025

			näkymälinjoja kohti suunniteltuja tuulivoimaloita, mutta näkymät ovat lyhyitä ja katkeavat rakennuksiin tai kasvillisuuteen. Kohteen herkkyys on kohtalainen.
Kollajanniemi	MRKY	20	Kollajanniemi sijaitsee Iijokivarressa Kantolanharjua vastapäätä. Niemelle on tullut pysyvä asutus 1600-luvulla. Kylä on taajaan asuttu, talouskeskukset ovat kiinni toisissaan. Alueella on säilynyt paljon vanhaa rakennuskantaa: tie kylään saatiin vasta vuonna 1982. Kuuluu Kollajan kulttuurimaisema Iijokivarressa alueeseen, sisältää useita maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennuskohteita. Maakunnallisesti arvokas kohde. Herkkyysarvio sama kuin yllä eli kohtalainen.
Hirvisuo ja Kuusisuo – Hattusuo (Hirvisuon alue)	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	20	Hirvisuo ja Kuusisuo-Hattusuo on myös Natura-ohjelmaan kuuluvaa soidensuojelualuetta. Alue jakautuu kahteen erilliseen osaan, joista Hirvisuon osuus sijoittuu kaukovaikutusalueen sisärajalle, Kuusisuo-Hattusuo hieman kauemmas itään. Soiden muodostama kokonaisuus on edustava ja arvokas esimerkki Pohjois-Pohjanmaan nevalakeuden seudun suomaisemista. Erityisesti Hirvisuo erottuu valtatielle 20 vaikuttavana kokonaisuutena. Alue on maisemallisesti ja linnustollisesti erittäin merkittävä. Suolla on merkitystä myös retkeilykohteena, Hirvisuo on suoalueista tunnetumpi. Maakunnallisesti arvokas alue, jossa ihmisen vaikutus on hyvin vähäistä ja maisema on pääosin koskemattonta luonnonmaisemaa. Alueella on erityistä merkitystä seudun maiseman piirteiden hahmottamisen sekä virkistys- ja matkailun kannalta. Alueelta avautuu myös tärkeitä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Alueen herkkyys on suuri.
Kohteet kaukovaikutusalueella ja teoreettisella maksiminäkyvyysalueella 21–40 km etäisyydellä kuvataan ja arvioidaan YVA-selostusvaiheessa mikäli alueelta todetaan avautuvan selkeitä näkymiä kohti hankealuetta ja/tai vaikutukset arvioidaan merkittäviksi.			